

Modernioji XX a. antrosios pusės literatūra. Justinas Marcinkevičius

Justino Marcinkevičiaus „Mažvydas“.

Kuriuos Martyno Mažvydo biografijos faktus Justinas Marcinkevičius panaudojo dramoje „Mažvydas“?

- ☐ Pakviestas Prūsijos kunigaikščio Albrechto Martynas Mažvydas studijavo Karaliaučiaus universitete.
- ☐ Už reformatų idėjų skleidimą Mažvydas buvo įkalintas.
- ☐ Martynas Mažvydas mokytojavo Abraomo Kulviečio įsteigtoje mokykloje Vilniuje.
- ☐ Drauge su pusbroliu Vilentu Mažvydas rūpinosi lietuviškų knygų leidimu.
- ☐ Nuo 1549 m. Mažvydas dirbo lietuviškos Ragainės parapijos klebonu.

Justino Marcinkevičiaus dramos „Mažvydas“ įvaizdžiai.

Kokia Justino Marcinkevičiaus dramoje ažuoliuko sodinimo simbolinė reikšmė?

- ☐ Kuriama Mažvydo ir ažuoliuko paralelė – Mažvydas, atsidūręs kitame Nemuno krante, irgi turi prisitaikyti, „prigyti“ svetimoje žemėje.
- ☐ Ažuoliukas – žmogaus dvilypumo, dramatiškos būties simbolis: „šaknim – į pragarą, šakom – į dangų“.
- ☐ Ažuoliukas simbolizuoja lietuvių, gyvenančių abipus Nemuno, vienybę ir dvasios stiprybę.
- ☐ Ažuolų Ragainėje nėra, todėl atplukdytas ažuoliukas Mažvydui primena prarastą tėvynę.
- ☐ Ažuolas – Lietuvos amžinybės, tvirtybės simbolis.

Justino Marcinkevičiaus „Mažvydas“ – poetinė drama. Kuris teiginys netinka poetinei dramai, kaip žanrui, apibūdinti? Pažymėkite.

- ☐ Suardoma įvykių chronologija – dramoje pinasi dabartis ir praeitis.
- ☐ Žodis čia daugiareikšmiškesnis negu veiksmas.
- ☐ Parašyta dažniausiai eiliuota kalba.
- ☐ Nėra įprasto dramatinio konflikto – jis rutuliojasi veikėjo viduje.
- ☐ Kūrinyje siekiama nuodugniai atkurti istorinę tikrovę.

Kuriais teiginiais tinkamai paaiškinamas ažuoliuko simbolis Justino Marcinkevičiaus dramoje „Mažvydas“? Pažymėkite.

- ☐ Ažuolas – krikščionybės simbolis: jo sodinimas tampa ritualiniu aktu, simbolizuojančiu Mažvydo siekį skleisti krikščioniškas tiesas Prūsijoje.
- ☐ Ažuoliuko sodinimas – siekis išsaugoti lietuviybę. Ažuoliukas – tai Lietuvos ir jos žmogaus dvasinės stiprybės, dramatiškos būties ženklas.
- ☐ Ažuoliuko sodinimas yra tarsi Mažvydo likimo pakartojimas, nes jis kaip tas ažuoliukas atplaukė į Ragainę iš kitos Nemuno pusės. Medis artimas Mažvydui, apie jį herojus kalba kaip apie žmogų: „...išvysiu, jei nužudysit ažuolą!“
- ☐ Dramoje keliamas klausimas, ar ažuoliukas prisiims, metaforiškai išreiškia Mažvydo būtį: ar Mažvydas ras ramybę Prūsijoje, ar jo sūnus ras prieglobstį ir naują gyvenimą pas tėvą.

Viena opiausių ir dramatiškiausių Justino Marcinkevičiaus kūrinio „Mažvydas“ problemų – religinis konfliktas, jis slegia ir Mažvydo sielą.

Kuris teiginys netinkamas Mažvydo požiūriui į religiją nusakyti? Pažymėkite.

- ☐ Nenorėdamas atskleisti visų ažuoliuko sodinimo paslapčių, sukuria su Berankiu istoriją apie ant kapo rastą žiurkę (nors iš tikrųjų Berankis ją specialiai švinkdė ažuolui).
- ☐ Į pagonybę Mažvydas žiūri neigiamai (kaip ir herojaus prototipas Martynas Mažvydas savo „Katekizmo“ prakalboje), stengiasi perauklėti špitolninkus: „Žemėpačiais, laukosargiais, žalčiais / Aptekę jūsų sielos. Dievas mato, / Kaip aš dėl jų su pragaru grumiuosi.“
- ☐ Mažvydas stengiasi būti griežtas špitolninkams, įrodyti pagonybės žalą (Nikodemui nuo kaklo nuplėšia gyvačių kaukolių karolius), tačiau tas griežtumas apsimestinis – jis bara špitolninkus iš pareigos, nes ir jam pačiam nesvetimos žmogiškos silpnybės.
- ☐ Mažvydo siela taip pat pagoniška: jis su špitolninkais šoka ritualinę šokį aplink ažuoliuką; kai jį nuplaka vienuolyno požemiuose, skausmą bando malšinti iš mamos išmoktais burtažodžiais.
- ☐ Mažvydo nuomone, tikėjimas turi būti grindžiamas gerais darbais, meile žmogui – būtina suvokti šią tiesą, tik tada gyvenimiškai ir krikščioniškai: „...ne tikėjimas svarbu, ne maldos, / O tai, kiek žmogui gero padarai. / Tikėti lengva, daug sunkiau gyventi.“

Justino Marcinkevičiaus kūrinio herojus Mažvydas – tragiška, dramatiška asmenybė.

Kurie teiginiai tinka šiai minčiai pagrįsti? Pažymėkite.

- ☐ Mažvydas ilgisi Lietuvos, kurioje liko jo širdis. Tai išduoda simboliškas herojaus šauksmas į kitą Nemuno pusę: „Šaukiu į Lietuvą, / Žinau, kad veltui...“
- ☐ Praranda mylimąją ir sūnų, to pasekmė – susvyravęs tikėjimas savo gyvenimo prasmingumu.
- ☐ Veda nemylimą moterį, gyvena su ja iš pareigos. Trokšta susilaukti vaikų, bet Benigna jų nenori.
- ☐ Tragizmas kyla iš Mažvydo būties dvilypumo: krikščionybė – pagonybė; Lietuva – Prūsija; pareiga Lietuvai – pareiga šeimai; skelbiamos krikščioniškos moralės tiesos – išduotas sūnus ir mylimoji Marija.
- ☐ Martynas jaučia, kad kitatikiams nedera brukti religijos per prievartą. Jam skaudžiai į širdį įsminga sūnaus priekaištas, jog jis neturi teisės pasirinkti, kuo tikėti.

Esi turtingas,
Jei dar kentėt gali ir jei pasaulį
Jauti kaip sopulį, kurio centre
Negęstančia žaizda žmogus liepsnoja.

Kurios rašinio temos epigrafu galėtų būti šie Justino Marcinkevičiaus dramos „Mažvydas“ žodžiai? Pažymėkite tinkamą atsakymą.

- ☐ Ar kančia gali būti prasminga?
- ☐ Ar nuliūdimas nuolat spaudžia lietuvių širdį?
- ☐ Kaltės ir atpildo problema lietuvių literatūroje
- ☐ Asmenybės laisvės problema lietuvių literatūroje
- ☐ Kas lemia, kad visuomenėje atsiranda atstumtųjų?

2. Mažvydui svarbu knyga, raštas, visuomeniniai reikalai.
Pažymėkite šį teiginį pagrindžiančią citatą.

- ☐ „Pareiga aš kartoju / tas menkas žibintas tamsoj...“
- ☐ „Tarytum karčią metėlių arbatą / Geriu aš pareigą.“
- ☐ „Jei kuo ir šviečiam, tai gerais darbais.“
- ☐ „Aš Nemuno abu krantus suglausiu – / Tai mano misija ir pareiga.“

Kurie pagrindinio dramos veikėjo asmenybės bruožai, darbai atitinka istorinės asmenybės – Martyno Mažvydo – biografiją? Pažymėkite.

- ☐ 1547 m. parengė ir išleido „Katekizmą“ – krikščionių tikybos pradžiamokslį.
- ☐ „Katekizmą“ skyrė LDK.
- ☐ Klebonavo Ragainėje (Prūsijoje).
- ☐ Aktyviai dalyvavo reformacijos judėjime, inteligentų sambūrio, nukreipto prieš feodalų ir katalikų dvasininkijos savivalę, veikloje.
- ☐ Pastatė vaidinimą, kuriame demaskuojama feodalinė liaudies engimo sistema.

Justino Marcinkevičiaus dramos ažuoliuko sodinimo scenoje Mažvydas susižavi Tirvos burtų žodžiais:

Šaknim – į pragarą, šakom – į dangų.
Klausyk, bet juk tai velniškai gražu!
Kokia prasmė! Ir medis, ir žmogus
Šaknim – į pragarą, šakom – į dangų.

Kuri citata tam tikrais idėjiniais aspektais atspindi Mažvydo apmąstymus? Pažymėkite.

- ☐ „Many dvi sielos grumias nuolatos! – / Viena kitos norėtų atsiskirti; / Viena, pilna troškimų ir geismų, / Už žemiškos, šiurkščios būties kabinas; / Antroji kyla lig pačių esmių / Ir nyra į giliausius vandenynus.“
- ☐ „Visas didysis pasaulis yra stebuklingas, bet mažasis pasaulis, tai yra žmogus, į kurį Dievas sudėjo arba sukrovė didįjį pasaulį ir padarė jį didžiojo pasaulio rinkiniu – sambariomis, yra daug stebuklingesnis.“
- ☐ „Tamsybes senąsias nuog jūsų šalin atvarysit, / Sūnus, dukteris nuog jų išgelbėsit, / Jei tą mažą krikščionių mokslą mokėsit / Ir pagal jo jūs patys save rėdysit. / Kaukus, žemėpatis ir laukasargus pameskiat, / Visas velnuvas, deives apleiskiat.“
- ☐ „Einu, bet nežinau, į kur nueisiu, / Ir gyvenu, bet palaidai ir be prasmės: / Ragaudamas gyvenimą kaip vaisių / Ir vėl jį nešdamas kaip naštą ant peties.“

Pažymėkite teiginį, tiksliausiai nusakantį Mažvydo žodžių idėją.

- ☐ Tai aliuzija į biblinį pažinimo medį, taip siekiama pabrėžti dievišką žmogaus kibirkštį.
- ☐ Citata atspindi Mažvydo siekį „įleisti šaknis“ Prūsijoje, apsigyventi ir dirbti jos labui – šakomis stiebtis aukštyn.
- ☐ Tai žmogaus dualumo (Mažvydo meilės ir pareigos), dramatiškos žmogaus būties metafora.
- ☐ Medis tampa pagonybės (šaknys) ir krikščionybės (šakos), pagrindinės tragedijos priešpriešos, simboliu.